

ZASAVSKI Vestnik

LETO VII. — STEV. 40

TRBOVLJE, 6. OKTOBRA 1954

GLASLO SOCIALISTICNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZASAVJA

rednja Odbor Socialistične zveze delovnih ljudi v Trbovljah
Urejuje in odgovarja urednik, odbor
Odgovorni urednik Stane Suštar — Tiska Mariborska
iskarna v Mariboru — Naslov uredništva in uprave:
Zasavski vestnik Trbovlje, uprava rudnika —
Telefon št. 54 — Račun pri podružnici Narodne banke
Trbovljah 614-T-146 — List izhaja vsako sredo —
Letna naročnina 400 din, letna 200 din, četrtletna
100 din, mesečna 34 din — Posamezna številka 10 din
Rokopisi morajo biti v uredništvo najkasneje vsaj
petel dopoldne in se ne vračajo

NAŠ OTROK

Razmišljanje ob Tednu otroka

Doslej smo v naši državi praznovali »Teden matere in otroka« ob koncu šolskega leta, meseca junija, mednarodni dan otroka pa je po vseh deželah sveta 5. oktober. Letos bomo prvič imeli »Teden otroka« v času od 3. do 10. oktobra. Tudi prej, ko smo praznovali »Teden matere in otroka«, smo vso skrb posvečali v prvi vrsti otroku.

Ko govorimo o Tednu otroka, mislimo na otroka v najširšem smislu, do njegove polnoletnosti, čeprav razni zakoni za starejše mladoletnike tega izraza ne uporabljajo. Tako imenuje kazenski zakonik otroka samo mladoletnike do 14. leta. Nad deset let star otrok n. pr. že sodi ločeno pri spremembi imena staršev glede svojega imena. Teden otroka pa je posvečen vsem mladoletnikom do 18. leta.

Skrb za mladino je bila pred našo socialistično revolucijo prepuščena v glavnem dobredelnim organizacijam. Država je v to vprašanje posegala le, če so otroci ostali brez staršev ali pa pri nezakonskih otrocih, to pa le po sodišču. Tako imenovana politična uprava se v mladinska vprašanja ni vtikala, izvenšči policijo v kazenskih primerih. Šele ljudska oblast si je zadala kot svojo važno nalogo, da skrbi za mladino, in to v čisto materialnem pogledu kakor tudi v vzgojnem in zdravstvenem s tem, da z velikimi gmočnimi žrtvami skuša vzgojiti mladino za sposobno, da bo opravljala, ko doraste, vse dolžnosti socialističnega državljana.

Predaleč bi zašli, če bi hoteli opisati vse, kar zlasti v našem okraju stori za otroka. Za otroka skrbimo že, ko še ni rojen. Zato imamo posvečevalnice za nosečnice; teh imamo v okraju štiri, in sicer v Trbovljah, Zagorju, Hrastniku in v Radečah. V teh ustanovah dobijo vsaka nosečnica ne glede na poklic brezplačen pouk in nasvet. Teh posvečevalnic se pa bodiče matere ne poslužujejo v zeleni meri. Ali ne vedo zanje ali jih morda ne marajo obiskati, nam ni znano. Res pa je, da so še pomanjkljivosti zlasti v tem, da je teh posvečevalnic premalo in da bo treba to službo bolj decentralizirati in ustanoviti več posvečevalnic, a pa se morda kar najbolj razporede patronažna služba. Bistvo patronažne službe je v tem, da razgledane žene posredujejo zvezo med nosečnico oziroma materjo in dojenčkom ter posvečevalnico za nosečnice in matere z dojenčki. Za takšne žene prirejamo kratke tečaje, v katerih se žene seznanjajo s temeljnimi nalogami patronažne službe, ki dajejo potem prizadetim potrebne nasvete in navodila, ali pa pravočasno napotijo nosečnico ali mater z dojenčkom na zdravstveno ustanovo, ki ji je potrebna.

Naše nosečnice in matere še vse premalo vedo, da so porodni v bolnišnicah in zdravniška oskrba otrok do tretjega leta starosti brezplačna za vse prebivalstvo, tudi za samostojno kmečko prebivalstvo, ki sicer za sedaj še ni zajeto v socialno zavarovanje.

V splošnem lahko rečemo, da so v našem okraju porodi pod strokovnim nadzorstvom, bodisi v porodnišnicah ali pa izven njih s pomočjo zdravnika ali izkušene babice. Leta 1952 je bilo v trboveljskem okraju rojenih 1091 otrok. Od teh se je rodilo 615 v porodnišnicah, ostali pa pod zdravniško kontrolo ali s pomočjo babice in le deset brez zdravnika ali babice. Zato tudi umrljivost otrok v prvem letu stalno pada ter je umrlo v prvem letu starosti leta 1952 samo 74 takih otrok. V letu 1951 87 in leta 1950 113. Podatki za lansko leto nam niso na razpolago, menimo pa, da je bil položaj v tem letu v pogledu umrljivosti še ugodnejši.

V našem okraju imamo trenutno 6 otroških vrtec, kamor prihajajo otroci od 3. do 6. leta vendar so otroci v njih samo po nekaj ur in ne prejemajo v njih nobene hrane, kolikor ne prinesejo s seboj kakšen prigrizek. Potrebni pa bi bili pri nas

da je mnogo takšnih staršev, zlasti očetov, ki tega ne upoštevajo, ker mislijo, da je ta dodatek njihov zaslužek in ga v čestih primerih zapijejo, otroci pa trpe pomanjkanje. Sploh lahko rečemo, da skoro edino alkoholizem tira otroke in cele družine v bedo. Otroške doklade dobivajo starši z otroki na račun ljudske skupnosti, zato naj vsi tisti, ki jim je znano, da starši ta denar zlorabljajo, ne mislijo, da bodo storili kaj grdega, če opozorijo pristojne organe na takšno početje. Vsak član naše skupnosti naj bi šel za svojo pravico, da sme nadzirati, kako se uporabljajo sredstva, ki zanje tudi on prispeva.

Največjo skrb pa posvečamo otrokom brez staršev. Obojestranskih sirot (brez očeta in matere) imamo v našem okraju 147, enostranskih sirot brez očeta ali matere in ostalih otrok, ki so potrebni varstva države, pa je v okraju Trbovlje 330 Ljudska oblast si prizadeva vsem tem otrokom olajšati življenje tako, da bo beseda sirota sploh izpadla iz

našega besednjaka. Predvsem skrbimo za pravilno vključevanje otrok v učenje v raznih gospodarskih poklicih oz. za nadaljnje šolanje ter jih dajemo v zavode, kjer se šolajo ali izučijo v kakšnem poklicu, po končani učni dobi pa za primerno zaposlitev. Da pridejo ob vsem tem v prvi vrsti v poštev otroci padlih partizanov in žrtev fašizma, je pravilno in samo ob sebi razumljivo. Tako smo delali tudi pri pošiljanju otrok na počitniška letovanja in taborjenja. Na letovanje in taborjenje smo iz okraja poslali letos 650 otrok. Tem otrokom je letovanje oz. taborjenje nedvomno koristilo, saj so se posamezni otroci zredili v treh tednih kar za 3 kilograme. Ob tej priložnosti mislimo, da smemo posebej omeniti razumevanje OLO Trbovlje in prizadevanja Zveze borcev našega okraja, ki sta to akcijo materialno izredno podprla.

Revni so otroci, ki jim zbolj mati in ne more zato zanje skrbeti. Za take otroke bi bilo koristno, da bi imeli rednika, ki bi se v danih primerih zavzel za prizadetega otroka. Ob vsem tem ne smemo nadalje pozabiti na revščino (Nadaljevanje na 2. strani)

»Prevedena na naš jezik, pomeni beseda komunizem. Ta naša beseda zelo pravilno izraža vsebino te samoupravne ljudske skupnosti, ki nastaja danes v okviru naših okrajev in mest.

Komuna v pravem smislu besede označuje tako samoupravno družbeno skupnost z ljudskim odborom na čelu, v kateri delovni ljudje neposredno in samostojno urejajo na demokratičen način čimvečji del vprašanj, ki se tičejo njihovega življenja in njihovih prizadevanj za dvigovanje blaginje skupnosti in vsakega posameznika. Odločale bodo seveda v okviru skupnega sistema za vso državo, v okviru skupnega gospodarskega načrta in na podlagi splošnih dolžnosti in pravic posameznega prebivalca kakor tudi ljudskih odborov, ki veljajo za vso državo. V tem smislu je torej komuna taka ljudska skupnost, ki povezuje interese posameznikov in družbe in po kateri lahko vsak državljan neposredno vpliva na razvoj življenja v naši državi.

Komuna bo ona osnovna družbena celica, ki bo najbolj neposredno posredovala med individualnimi in družbenimi interesi in ki bo prav kot taka še bolj okrepila enotnost vse naše socialistične družbe in našega sistema. Hkrati bo prav tako najboljša šola socialistične zavesti, šola, kakršne človeštvo doslej ni poznalo.

EDVARD KARDELJ

Teden otroka v Trbovljah

V Trbovljah se že dalj časa pripravljajo na Teden otroka. Pripravljajo odbor, v katerem so zastopniki oblasti, vseh družbenih organizacij in Društev prijateljev mladine, je že sestavil potreben program za ves

Teden, ki ga bomo tokrat izvedli s posebnim poudarkom na družino.

Iz celotnega programa velja pomeniti nekatera dejanja, ki pomenijo za Trbovlje novost. Trboveljanci že dolgo mislijo na ustanovitev brezalkoholnega gostinskega obrata, da bi vsaj do neke mere omejili pijančevanje po dolini, ki se je precej razpaslo tudi med doraščajočo mladino. Tak lokal bodo sedaj odprli.

V Tednu otroka bo posebna komisija izvedla pregled gostinskih obratov in ugotavljala kakovostno vrednost prehrane v njih. Tudi vzgojno predavanje, ki ga bo imel v tem Tednu prof. Šilih pod naslovom »Katera mati je najboljša mati svojemu otroku«, ter zdravstveno predavanje tov. Alojzije Batinčkove »O prehrani otroka in škodljivih vplivih alkohola«, bosta gotovo zapustili ugodne učinke v Trbovljah.

V Tednu otroka pa bodo seveda še druge prireditve, ki bodo dajale celotni izvedbi posebnost obelice.

Na zadnji seji OLO Trbovlje so razpravljali o komunah

Izvoljen je bil iniciativni odbor za ustanovitev komun

V torek, 28. septembra je bila v dvorani okrajnega ljudskega odbora v Trbovljah skupna seja obeh zborov, ki so se je udeležili poleg odbornikov tudi ljudski poslanci našega okraja. Na dnevnem redu je bilo sprejetje vrste odlokov in uredb ter poročilo o davčni situaciji v okraju Poleg tega je bila na dnevnem redu tudi razprava o komunah. Skupna seja obeh zborov se je pričela še ob 10. uri, ker je prvotno zbor proizvajalcev zasedal ločeno. Na seji zbor proizvajalcev so verificirali mandat dveh novih odbornikov zboru. V drugi točki dnevnega reda je zbor proizvajalcev razpravljal in sklepal o poročilih proizvoznih strokovnih rudnikov Trbovlje-Hrastnik in Zagorje. V tem času je imel tudi okrajni zbor ločeno zasedanje.

Na skupni seji sta oba zbor sprejela odlok o odpranju in zapiranju uslužnostnih obratov v našem okraju nadalje odlok o gostinskih storitvah izven poslovnih prostorov gostinskih obratov v okraju Trbovlje. Istotako sta zbor sprejela odlok o spremembi določil glede povrnitve stroškov za službena potovanja v mehih okraja Ime-

novala sta prav tako davčno komisijo za pritožbe. Okrajni ljudski odbor je v naslednjem sprejel poročilo za najetje posojila. Strojne tovarne v Trbovljah v znesku 628 milijonov dinarjev ter podjetja »Elektro-Trbovlje« za 259 milijonov dinarjev, nadeja poročilo za potreben kredit. Splošnemu strojnemu mizarstvu v Trbovljah in KZ v Dolah pri Litiji. Zboru sta imenovala tudi komisijo za razpis mes. direktorjev v podjetjih ter dala privolitev k imenovanju poslovojnih poslovalnicah podjetja »Borovo« in »Peko«.

Ojmera davkov po katastru

Oba zboru sta na svojem zasedanju obravnavala tudi davčno situacijo v okraju. Davke se odmerja sedaj od zemljišč po tako imenovanem katastrskem dohodku — Kakor je pokazala diskusija so kmetje na splošno z odmerjanjem davka po katastru zadovoljni. Strojene napake v tem pogledu se bodo popravile za prihodnje leto je pa v pripravah temeljita revizija

katastra. Po izgledih bo to delo trajalo pet let.

Razprava o komunah

V razpravi o ustanovitvi komun v našem okraju je govoril ljudski poslanec Viktor Kovač, ki je odbornikom obrazložil misli s posveta ljudskih poslancev v Celju. Pogoji za ustanovitev komun so dozorili. Naš okraj bo imel štiri komune, in sicer: Trbovlje Zagorje, Hrastnik in Radeče. Tudi na terenih so že obravnavali vprašanje formiranja komun v trboveljskem okraju, kjer so zlasti v Zagorju in okolici že na terenu razpravljali o komunah ter ni opaziti posebnih zaprek. Tudi v Radečah so že izdelali načrt zborov volivcev ter bodo pričeli z razpravami na terenu v bližnjih dneh.

Tov. Viktor Kovač je v svojem poročilu omenil, da so se v našem okraju pojavile nepravilnosti pri tolmačenju vprašanja komun na terenu. Ko ustanavljamo komune, ne gre pri njih zgolj za organizacijsko-upravno razdelitev. Komune moramo obravnavati tudi

njihovi vsebinski plati, saj bodo le-te na svojem teritoriju upravljale vse gospodarsko, politično in kulturno dejavnost samostojno. Ker so vse dosedanje priprave v tem pogledu pokazale, da so pogoji za ustanovitev komun v našem okraju da so odborniki sprejeli sklep, da takoj začnemo s formiranjem komun. Postavljen je že pripravljali odbor, ki bo takoj začel z organizacijskim in pravnim delom ter nato predložil svoje predloge Izvršnemu svetu Ljudske skupščine LRS.

Plenum rudarjev Jugoslavije v Trbovljah

V dneh 1. in 2. oktobra je v Domu »Svobode« v Zg. Trbovljah zasedal plenum Centralnega odbora Sindikata rudarskih delavcev Jugoslavije. Poleg ostalih so se tega zborovanja udeležili: Fran Zvezgona izvršnega sveta Franc Leskošek, generalni sekretar Centralnega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Ivan Božičević, tajnik Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije Mav-

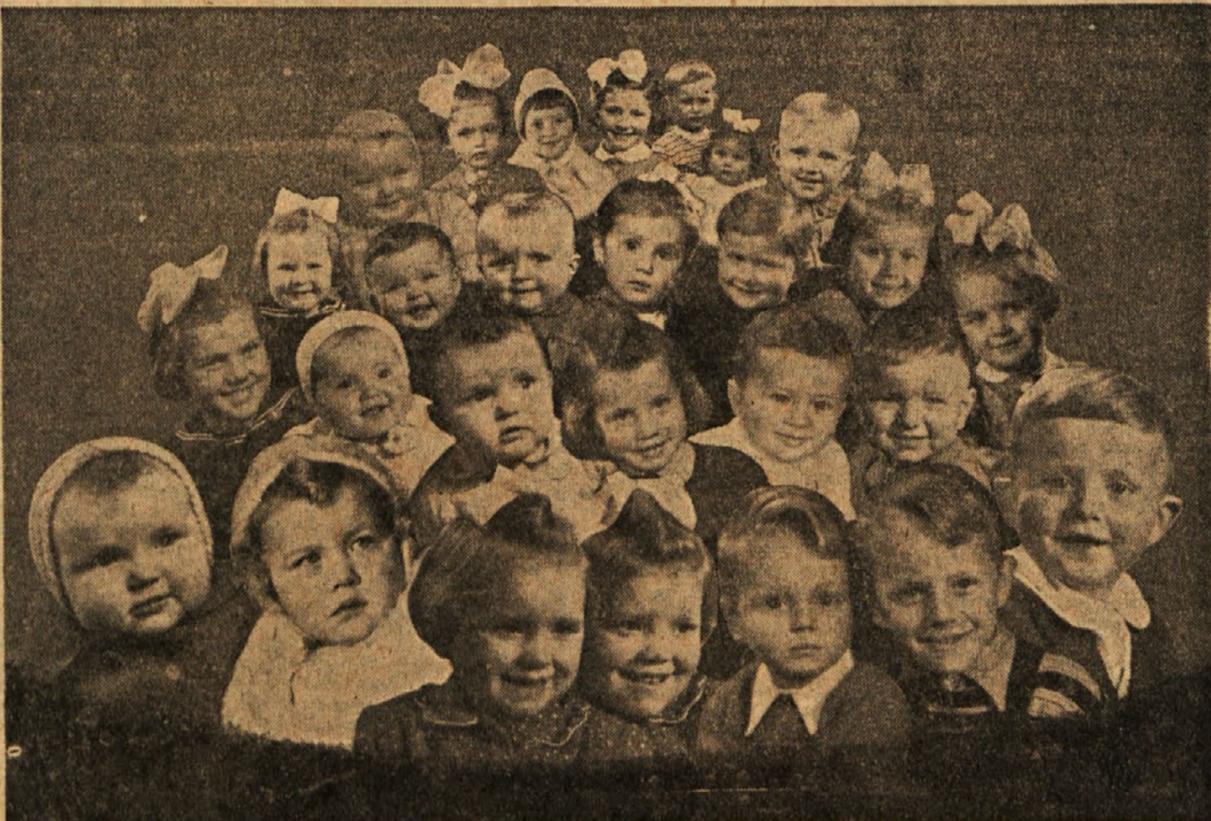
Trbovlje Viktor Kovač in še drugi. Posvetovanje plenuma je odprl predsednik Centralnega odbora sindikatov rudarskih delavcev Jugoslavije Milan Trnjošič.

Na svojem dvodnevem zasedanju v Trbovljah je plenum razpravljalo o našem družbenem planu, ki se nanaša na proizvodnjo premoga in nafte. obravnaval je nadalje vprašanje, kako povečati v rudarski industriji varnost del in s tem v zvezi kako zagotoviti našim rudarjem potrebna zaščitna sredstva pri delu, to še zlasti ker so nesreče pri delu od leta 1952 dalje terjale življenje 276 rudarjev, 22.151 pa jih je bilo teže ali laže poškodovanih. Plenum je razpravljal tudi o mednarodni zvezi rudarskih sindikatov.

Prvi dan zasedanja plenuma je imel sekretar Centralnega odbora sindikata rudarskih delavcev Jugoslavije Ivan Zadravec obširno poročilo o varnosti dela v jugoslovanskih rudnikih. V razpravo, ki je sledila temu referatu, je posegel tudi generalni sekretar CS ZSJ Ivan Božičević. — Drugi dan zborovanja je imel podpredsednik centralnega odbora inž. Tubija Popovič referat, v katerem je nakazal glavne značilnosti družbenega načrta za prihodnje leto. Poleg ostalih diskutantov se je v razpravi oglašil tudi član zveznega izvršnega sveta Fran Leskošek, ki je med drugim poudaril, da v samoupravljanju še vedno ni razčiščen vprašanje pristojnosti.

Plenum je ob koncu svojega zasedanja sprejel obširno resolucijo o varnosti dela rudarjev, nadalje resolucijo, ki v njej plenum priporoča, da mednarodno sodelovanje rudarjev nadaljuje mo in poglobljamo.

Na plenum rudarjev se bomo že povrnili.

Najmlajši zasavčani v »Tednu otroka«

Po poteh XIV. udarne divizije Boris Kidrič-Peter

Kulturne dejavnosti ni mogel zatreti niti okupator

(Nadaljevanje in konec)

Drugi dan smo odšli v Velenje, kjer smo si ogledali znano Velenjsko jezero in novo rudniško strojnico. Presenečeni smo bili nad lepo ureditvijo prostora okoli jezera, restavracijo, kopalnicam in še posebno ob pogledu na majhne in okusno zgrajene lesene »week-end« hišice, ki stojijo po položnem pobočju ob gozdu, a v samem gozdu je še letni kino. Tu se delovni človek res lahko odpočije in najde dovolj razvedrila.

Lep dan je zabil nekaj naših članov na kopanje in vožnjo v čolnih po jezeru, drugi pa so posedli po klopih v parku, ki se terasasto spušta proti jezeru, ter se spraševali, kdaj si bomo tudi v Trbovljah uredili nekaj podobnega.

Popoldne smo odšli proti Ljub. nemu, kjer smo proti večeru sodelovali pri sprejemu patrolje Slandrove brigade, ki je 1. 1944 osvobodila Ljubno.

Po vsej poti so stali številni in okusno okrašenji slavoloki, vsaj vse v zelenju in zastavah. Povsod čutiš slavnostno razpoloženje in pripravljane na pohod na Ostrožno. Od Mozirja dalje pa so med član; oživel spet spomini na tiste dni, ko so tod prirejali mitinge, Iskalji so »dvorane« — kozoče — kjer so imeli pred desetimi leti te prireditve, s katerimi so dvigali borbenost ljudstva.

Jože K. je ves navdušen pripovedoval o »mastnem močniku in debelehi ocvirki«, ko je zagledal hišo, kjer so mu postregli z njimi Pravil je nadalje, da je v partizanski krojačnici najhitreje prišel do tičevca na ta način, da si jo je naskrival »izposodil«. Ob pogledu na smerokov gozd so se spomnili, kako so jo »kupili«, ko je prišla sovražna »štorklja« nad Radmirje, in s kakšnim veseljem so tiste dni privrskali iz gozda, ko so zavezniki s padalji spuščali opravje in hrano za partizane. Najlepše so se pa vsi spominjali Vere, ki je bila takrat organizator kulturne skupine. Ob takem zbujujanju spominov smo se naenkrat znašli pred Ljubnem, kjer so nas pozdravili številni slavoloki. Sredi trga pa je bil že pripravljen lepo ozaljšan oder, ki so z njega pozdravili patroljo Slandrove brigade ob prihodu.

Ob zvoku harmonike in partizanskih pesmi je okrog šestih popoldnih prikorakala patrolja pod svojo zastavo čez most, kjer so jo čakali številni domačini in pionirji v špačirju z zastavicami in cvetjem, ter naša skupina, ki je zapela v pozdrav himno XIV. divizije, nato pa smo skupno odšli v trg, kjer je patroljo pozdravil predsednik občinskega odbora ZB.

Za pozdrav se je zahvalil tov. Božič nekdanji komisar bataljona Ta je med ostalim dejal, da je borca spodbujala v borbi le ljubezen do domovine, da so tudi v najtežjih preluzskih vzdržali, in poudaril, da je na

teh svetlih tradicijah NOV treba vzgajati našo mladino v zavestne borce za izgradnjo socialistične domovine.

Nato je izročil denarno pomoč partizanskim sirotam v znesku 14.000 din. Obdarovanci so osebno prejeli pomoč in se zahvalili borcem. Pred tem so pionirji z recitacijami pozdravili borce, naša kulturniška skupina pa je zapela nekaj partizanskih pesmi.

Takoj v naslednjem so se vsi navzoči napolnili v dvorano, kjer je kulturniška skupina priredila miting. Dvorana je bila tukaj spet do zadnjega kotička napolnjena. Ker pa vsi niso mogli vanjo, so zunaj preko zvočnikov poslušali program. — Spet ista slika kot v Gornjem gradu. Tovariš Pelko je pozdravil navzoče in izročil darilo kulturniške skupine pionirjem.

Vsaka izvedena točka programa je izzvala val navdušenja, nadvse pa »Savinjska kronika« in Gobčeva kantata. Miting smo zaključili z veselimi rajanjem, ki pa ga je bila naša skupina le malo časa deležna, ker je strogi Radovan budno pazil, da kulturniki ohranijo dobro kondicijo še za nadaljnje mitinge.

Drugi dan popoldne smo imeli vajo. Po kosilu smo se pos. ovili od Ljubencanov in odinili v Rečico, kjer smo sprejeli Bračičevo brigado. Vsa Rečica je bila na nogah, godba godnih delavcev iz Nazarja pa je še bolj stopnjevala razpoloženje. Na mitingu, ki smo ga tu priredili, je kulturniška skupina prav tako izročila darila za pionirje.

Po tej pririditvi smo takoj odšli v Mozirje, kjer smo priredili zadnji miting na poti na Ostrožno. Sprejem patrolje brigade XIV divizije smo zamudili. Mozirjanj so veliko dvorano zasedli do zadnjega kotička in jih je v imenu kulturniške skupine spet pozdravil tov. Pelko in izročil darila — šolske potrebščine — pionirjem. Kulturniška skupina je pozdravila pionirka in ji izročila šopek nagejnov.

S programom smo navdušeni prisotne in želi spontano priznanje. Kakor vsepovsod je tudi tu najbolj »vzvala« Savinjska kronika, skeč »Kdo trka« in partizanska kantata. Globoko, do solz so tudi tu pretresle navzoče recitacije tovarišice Anice in Poldeta.

Po mitingu se je v Mozirju razvil veselo rajanje, ki smo ga bili tudi mi deležni v večji meri. Naš jazz pod vodstvom Jožeta pa je tako navdušil domačine, da so kar takoj hoteli skleniti pogodbo, da pride godba o pustu v Mozirje.

Utrujen, a vendar dobro razpoloženj smo se razšli Mozirjanom smo se drugi dan za topel sprejem in udobna ležišča še enkrat zahvalili ter odinili na Ostrožno, kjer smo zvečer spet nastopili, vendar le z delom svojega programa, ker kantate zaradi slabe razsvetljave nismo mogli izvesti.

Ostrožno je zvečer nudilo čudovito podobo. Neskončne reke ljudstva so se valile na slavnostni prostor Zvok godb na pihala, harmonik in partizanskih popevk so se prepletali s šelestom listja drevesnih krošenj gozda, ki je v njem zrastle celo mesto paviljonov. Stevini ognji so spominjali na taborne ognje, ob katerih so partizani nekdanj tih prepievali pesem junakov, pesem slovenskega človeka ki se je bil za svojo svobodo. Tudi sedaj se je prepievala pesem, toda ne tih, marveč glasno borbeno pesem svobodnega slovenskega ljudstva, ki je spet gospodar na svoji zemlji.

Prehodili smo le del poti, na kateri je udarna sila XIV. divizije pred desetimi leti rušila okupatorjevo moč ter Stajerski ob nečloveških naporih priborila prostost. Stevini spomeniki, postavljeni v spomin na žrtve, pa so zgovorna pričča, koliko življenj je slovensko ljudstvo darovalo za svojo prostost. Slavna je bila ta pot in boj, ki je prekalil slovensko ljudstvo v borci, ki si danes gradijo svetlejšo prihodnost v socialistični domovini, v bratski skupnosti z ostalimi jugoslovanskimi narodi.

H. Pečnik

(Nadaljevanje)

Dobili smo vodnika, kapetana Gašparja, ki nas je gnal na vse pretege, ne glede na to, da smo imeli s seboj Remsa, ki je komaj še hodil. Midva sva zaostala, ostali pa so šli dalje. Po kratkem počitku sem prevzel še Remsovo prtljago, njega pa nekaj časa dobesedno vlekel v hrib.

Dalj ko sva hodila, bliže nam je pokalo; bala sva se že, da bova zašla v sredino ognja. Spotoma sva našla še nekaj napa podobnih izgubljenecpevcev, končno pa smo našli celo ekipo na robu gozda. Kot vedno, pa smo tudi semkaj prispele preozno, ker je Tomšičeva brigada že jurila, kapetan Gašper pa je dobil seveda »svoje mnenje« o uporabnosti kulturnikov za borbo.

Ko smo opazovali, kaj se godi v dolini, kjer je ležala Nova Stifca, ki je delno že gorela in so jo požigali belogardisti in Nemci, ki jih je bilo nad dva tisoč, so nas Nemci opazili. Nekaj metrov za nami je v gozdu padla mina. Radovanu sem nasvetoval, da bi bi bolje, če se »potegnemo« nazaj. Komaj smo to res napravili, že je udarilo več min prav na tisto mesto, kjer smo prej stali.

Medtem jo je primahal iz doline tudi »zaostali« ptič »Tausič. Pripovedoval nam je, kako ga je med potjo nahrulil Pero in ga pogljal na položaj. Ko se mu je upiral, češ da ne gre brez puške, je zavpil nad njim: »Sta če ti puška? Jurisaj iudri Svabo, pa makar i s trubom!«

Mračilo se je že, ko smo se vračali. V dolini je še vedno gorelo, hodili smo pa tudi mimo požganih hiš v hribih. Pri neki hiši smo videli dva voza poklanih svinj, ki so jih hoteli Nemci odpeljati s seboj, pa so jim Tomšičevci to namero onemogočili. Sedemkrat so hrabri Tomšičevci jurili ta dan in pogljal 2000 Nemcev daleč s Črnicva proti Kamniku.

Ko smo se vrnili do hiše, kjer je bil Pero, je hotel, da mu na vsak način nekaj zaigramo. No — tega od njega nismo pričakovali! Jaz sem se mu izgovoril, »da se mi je med potjo polomila harmonika!« Nato nas je pustil pri miru; še hišo nam je pokazal, kamor smo se zavlekli počivat.

Komaj sva posteljo dobro pogrela, naju je zbudilo vpitje na dvorišču. Skozj okno sva videla v svitu luči, da se tovariši pripravljajo na odhod. Tudi midva sva pohitela in ob dveh ponoči smo prispeli do Gornjega grada. Tja smo prispeli in priprilji, da smo zbudili vse Gornjegrajčane. S tem smo vsaj nekoliko popravili svoj slabi glas pri gornjegrajskih dekletih.

Cez nekaj dni smo izvedeli, da je bil to že tretji poskus nemškega vdora na naše osvobodeno ozemlje. Prvič so poskusili pri Mozirju, drugič pri Solčavi, to pot pa istočasno pri Novi Stifci in Bočni. Za seboj so sicer pustili sledove, požgane vasi Solčavo, Bočno in Novo Stifto, nas pa le niso mogli pregnati. Mislim, da Pero ni postal z namy tako hudo iz hudobij, marveč zaradi varnosti, ker je vedel, kaj bi se zgodilo z nami, če bi Nemcem uspelo vdreti v Gornji grad.

Doma smo spet pričeli z našim delom. Ze takoj drugi dan, 25. oktobra smo priredili miting za XIV. divizijo.

Vera je napravila načrt za Kajuhov večer. Ta večer naj bi priredili ob zaključku propagandistov Stajerske in Koroske. Rado je dobil nalogo, da uglasbi »Slovensko pesem«, jaz pa scensko glasbo za »Ljubezenske«.

Disciplina se je čedalje bolj majala. K temu je mnogo pripomogla naša perica Rozl, ki je namerno delala razdor med pevci in orkestrasi. Da bi temu napravili konec, smo jo 26. oktobra odslovili, na njeno mesto pa sprejeli ženo pevca Ceterja.

27. oktobra je prišel nalog, da moramo pri naši ekipi ustanoviti »premično tehniko«. Za četa te tehnike so imenovali

mene, za pomočnika pa Kruljca. Takoj ko smo dobili razmnoževalni aparat in papir, smo pričeli z delom. Razmnoževali smo radijska poročila in razne tiskovine za potrebe naših enot.

Dne 29. oktobra smo se popoldne odpeljali v Mozirje, kjer smo priredili miting za Mozirčane. Ob tej priložnosti so si ga kulturniki privoščili precej čez mero, v največjo nevoljo Vere, ki jim je objubila, da bo pravi zaključek napravila doma. Bila je sicer ženska, vendar je marsikateri grešnik s tesnobo v srcu čakal, kaj bo.

Iz Mozirja smo šli v bližnjo vas Prihovo, kjer smo priredili miting delu Sercejeve brigade in Prihovčanom, zvečer pa smo se na željo štaba brigade še enkrat vrnili v Mozirje, kjer smo napravili miting za vso Sercejevo brigado. Tam sva z Radovanom opazila lepo harmoniko. Zanj sva toliko časa molodovala, da sva jo izprošila.

Prvega novembra smo se skoraj kompletno udeležili obredov za Vse svete, pevci pa so tudi na pokopališču peli žalostinke.

Isti dan nas je obiskala »štorklja«, za njo pa še tri nemška letala »štuka«. Blizu mesta je bilo gospodarsko poslopje, kjer je bila prej komanda mesta, kasneje pa krojačič in krojačice. Dan pred padom so se tudi ti izselili. Ker pa je bil okrog te hiše vedno velik živžav, so Nemci verjetno mislili, da je tukaj najbrž nekaj posebnega. Na nesrečo so bili poleg gospodinje še štirje otroci in vseh pet je bilo ob bombardiranju mrtvih. Hiša, hlev in ostala poslopja — vse je bilo porušeno! Ko je prišel domov gospodar in stopil čez razmesarjena trupla svoje žene in otrok, si je globoko pretresen zaril roke v lase in slabotno vzkliznil: »Kako bom le vse to spet napravil?« — Po končani vojni pa so mu oblasti pomagale, da je kmalu spet postavil hišo, družine pa svede ni mogel. Tej nesrečni družini je tov. Pelko posvetil mesec dni kasneje svojo »Pravljico o osvobodilni vojni«.

Naslednje dni so nas »štorklje« še večkrat obiskale, vsakokrat pa so zanesle peceje zmede v kulturniške vrste. (Konec prihodnjč)

Obvestilo

Na gospodinjstki šoli v Trbovljah se prične 11. oktobra 1954 krojno-šivilski tečaj. Tečaj bo trajal tri mesece, dvakrat na teden od pol 6. do 9. ure zvečer. Mesečna šolnina 550 din.

Pripravljene sprejema uprava Gospodinjstke šole v Trbovljah.

IZGUBLJENO

Izgubila sem ročno uro brez zapestnice od Dimnika do knjižarne. — Najditelja prosim, da jo vrne proti nagradi Mariji Stantar, Trbovlje, Nasip 2.

NAŠ OTROK

(Nadaljevanje s 1. strani)

otrok, kjer so njihovi starši v ločitveni pravi.

Izbira primernih rednikov ni lahka, kajti čestokrat se zgodi, da rednik svoj položaj izkorišča na škodo otroka. Tudi na take napake bi morali neposredni sosedje opozoriti pristojne organe. Apeliramo na prebivalstvo, da nam pomaga pri izbiri in nadzoru rednikov in skrbnikov, ki jih socialno krstvene postavljajo otrokom brez staršev.

Mladinska kriminalnost ni niti v Sloveniji niti morda v Trbovljah poseben problem. V naši republiki odpade na 10.000 mladincev v starosti od 14 do 18 let samo 80 delinkventov, v Trbovljah pa le 31 do 60. Pojavlja se tu in tam med otroki — to so največkrat mladostniki do 14 let — kraja predmetov, ki jih je mogoče prodati. Tu bi bilo treba najti tiste, ki od takih otrok očitno ukradene predmete kupujejo. In s tem otroka zavajajo k tatvini. Taki kupci bi zaslužili eksemplarično kazen.

Ceprav torej mladinska kriminalnost ni ravno pereče vprašanje, je vendar naloga nas vseh, da omejimo protizakonito dejavnost mladine na skrajni minimum tako, da jo bomo sčasoma popolnoma zatrli.

Naloga, ki jih terja skrb za mladino, so velike in niso lahke. Zavedamo se, da je še mnogo napak in pomanjkljivosti, ki jih bo treba odpraviti,

dosedanje, mladini služeče ustanove in naprave pa izboljšati. Potrebne bi bile pionirske sobe in otroška igrišča, ki bi služila v razvedrilo ter za praktično delo pionirjev. Za šolsko mladino bo treba čimprej izboljšati šolske prostore. V učilnicah osnovnih šol našega okraja pride na učena 1,32 m² prostora ter smo v tem pogledu od 33 okrajev in mest v naši republiki na desetem mestu — peraznejša pa je slika glede gimnazij, kjer pride na učena komaj 0,59 m² in smo tu na 21. mestu. Pri takem stanju šolskih prostorov razumljivo ni misliti na to, da bi mladina iz oddaljenejših krajev imela kakšen prostor, kjer bi se zadrževala izven pouka in imela študijske krožke.

Dobrišen del navedenih nalog bi lahko prevzela društva »Svobode« in »Društvo prijateljev mladine«.

Briga za mladino pa seveda ne sme biti samo vprašanje socialnega krststva in šole. Sleherni državljan bi se moral zavedati, da je tudi on poklican doprinašati svoj delež za izpolnitev naznačenih nalog. Le če bo vsa skupnost štela za svojo dolžnost, da skrb za telesno in duhovno blaginjo mladine, bomo vzgojili in imeli res zdrav naraščaj, ki bo sposoben nekoč prevzeti dediščino po nas in voditi skupnost v svetlejšo življenje. P. Z.

Vinko Možina:

(Nadaljevanje in konec)

ČIŽEK

(Osnutek za daljšo zgodbo)

Čižka je zabolelo. Najraje bi zajokal. A to ne bi bilo po njegovem. Nataša ga ima rada kot junaškega fanta in on bo junaški.

»Kako pa moreš z Nemci,« je plaho odgovoril Čižek. »Prišli so z orožjem in ostali bodo, dokler se jim bo zljubilo...«

»Dokler jih ne bomo izgnali,« ga je presekala Nataša.

Čižek se je zamislil. Vseč mu je bila Natašina odločnost, a on si z njo ni znal pomagati.

»Za to je potrebna vojska,« je čez čas pripomnil Čižek. »Jih bodo že Rusi pa Angleži naklestili.«

»Ne, mi sami jih moramo,« je rekla Nataša. »V gozdovih so partizani in ti usak dan tolčejo Nemce. Pa tudi tukaj bi jih morali. Oni morajo začutiti, da so na tuji zemlji in da jim je tukaj preužalo.«

Čižek, ki je že nekaj slišal o partizanih in so mu bili všeč, ker se tejejo po gozdovih, se je spet zamislil. Zdelo se mu je, da razume Natašo. Ona hoče, da bi tudi on, Čižek, tolkel Nemce. Če je njej tako všeč, pa jih bo, je sklenil. Ali ni že zdaj počenjal use, za kar je mislil, da bo Nataši ugajalo?

»Tudi jaz bom tolkel Nemce,« je rekel Čižek s tako preprostim glasom, da se Nataša začudila.

»Res jih boš, moj fanti,« je rekla in se mu srečna nasmehnila.

njegova usta in ga poljubila. Presenečen Čižek je mislil, da sanja. Njegova objuba je bila zdaj tako trdna, da je nič na svetu ne bi moglo spremeniti. Nekaj minut sta bila še na vrtu. Nataša mu je še namignila, kako naj začne z delom, mu objubila, da se bosta po vojni spet srečala in odšla.

Ko se je njena vitka, gibka postava gubila v mraku, jo je Čižek pospremlil s serenado, z najlepšo, kar jih je znal.

Poslej so Nemci večkrat zapihali. Zdalj so bili strgani nemški napis s sten in zidov, zdaj spet česte posute z letaki. In spet so bile hiše ob cesti prepisane z okornjo, težko pisavo, iz katere pa je bilo veseno razumljivo, da naj se Nemci čimprej poberejo. Postavljali so zasede, pošiljali patrolje, a nič ni pomagalo. Krivca niso našli.

Končno pa je bilo Čižku tega dovolj. On je hotel Nemce pobiti, ne pa samo dražiti. Na terenu — zdaj je imel že zvezo s partizani — so mu rekli, da bi ga vzeli k sebi, vendar jim manjka orožja in da je Čižek v ilegalni bolj koristen.

Prav! Če vam primanjkuje orožja, bom prišel z njim. Ni še minilo teden dni od tega sestanka, ko je že Čižek, oprtan z nahrbtnikom in cevjo od pečiće, ponosno korakal po beli cesti. Ljudje so se ustajali, se smehljali in ga upraševali, kam za božjo voljo vlačijo staro cev.

»Grem, da bomo malo preka-

dill,« je odgovarjal Čižek in se zadovoljno muzal.

Ko pa so proti poldnevu zvedeli, da je bila Werkschutzu Barliču ukradena puška, ko je spal utrujen od nočne patrolje, so vedeli, zakaj je Čižek pri belem dnevu vlačil po cesti staro cev. Skoraj so verjeli, da bo s tistim, kar je bilo skrito v cevi, marsikateremu podkobil.

Partizani so Čižka in njegovo kragujevsko karabinko z veseljem sprejeli. Ko so ga vprašali, kakšno ilegalno ime bo imel, je možato odgovoril: »Čižek! Saj imam že od rojstva ilegalno ime!«

Čižek se je po veselem sprejemu najbolj bal, kdaj ga bodo začeli preizkušati, kot so ga preizkušali doma, ker je nezakonito prišel na svet. Toda partizani so ga cenili kot dobrega borca in nihče ga ni nikdar vprašal, kako je bil rojen. Sele ko je nekajkrat juril na čelu čete, šele takrat je upal komandirja prositi za mitraljez.

»Tebi, Čižek, pa takoj!« mu je z nasmehom rekel komandir in ga lopnil po ram. »Ze sam bi ti bil to rekel, pa sem mislil: fant je prinesel puško s sabo, rad jo ima in se ne bo ločil od nje. Kar zamenjajta z vodnikom Risom!«

Tako je Čižek dobil lepo zbrojevko in postal tak mitraljezec, da so ga nekajkrat pohvalili pred bataljonom. Napredoval je do vodnika, a od mitraljeza se ni ločil.

Nemci so začeli ofenzivo in Čižkov bataljon se je že tretjo noč prebijal iz obrocev. Utrujenim borcem je komandant proti jutru dovolil četrte ure počitka. Tisti, ki niso bili določeni v zasedo, so kot snopje popadali po

tleh in v hipu zaspali. Tudi Čižek je objel svojo zbrojevko in oči so mu padle skupaj. V spanju pa se mu sanjalo o Nataši.

Vojne je bilo konec. Vseposod je bilo cvetje in veselje, onadva pa sta sedela na vrtu, prav tam kot zadnjikrat. On, Čižek, je bil oficir. V travli je ležala brzostrelka, on pa je objemal Natašo. Nič se ni branila, če jo je poljubil, in oči so ji prav tako zasijale kakor zvezdam v kinu.

»Ti moj Čižek,« mu je šepetala in ga obspala s poljubi. »Sramo, da si se vrnil kot junak! Drugačnega te ne bi nikdar ljubila.«

»Pa jaz sem vendar nezakonški...«

»Ti si junak, najbolj junaški mitraljezec!«

Ko se je Čižek zbudil, mu je bilo strašno žal, da je bilo sonj konec in da vojna še ni pri kraju. Vseeno pa je bil srečen, da je tako živo sanjal, da so bile sanje tako lepe. Verjel je, da se bo use ljudi tako natanko zgodilo.

Bataljon je previdno, v razmaku odrinil naprej. V predhodnici je stopal postavni Čižek z zbrojevko. Komandant je vedel, da bo Čižek usako manjšo zasedo pregnal in je zato hodil zadalj, od koder je slutiti večjo nevarnost. Nenadoma pa je zagledalo. Nemci so jim bili na sledu! Borci so stehli naprej, da zasedajo boljši položaj. Toda pripravnega prostora ni bilo. Hiteli so, za njimi pa so pritisnili Nemci.

»Se pol ure,« je bodril komandant utrujene borce, »še pol ure, pa bomo na Pohorju.«

Upčehani so prišli na vrh planjave Tam na oni strani doline se je božilo zeleno Pohorje. Dolina ta strašna dolina pa je bila gola in ni skoraj nikjer našla

kritja. In če Nemci na tej planjavi zastavijo mitraljeze, jih bo prav malo prišlo na ono stran.

Komandant je tehtal položaj. Rešitev je bila edino v tem, da del bataljona zadržuje Nemce, večina pa brez nevarnosti preide na drugo stran. Seveda se od zaščitnice skoro nihče ne bo rešil. Pohorje je bilo predaleč, da bi lahko z njega krili umik. In koga naj da v zaščitnico? Mar naj vega najboljši mitraljezec? Drugače izhoda ni bilo.

»Tovariši!« je nagovoril borce. »Kdo se zglaši, da bo na tem položaju zadrževal Nemce, dokler ne bo bataljon na oni strani?«

»Jaz!« je odgovoril Čižek in stopil naprej.

»Kdo še?«

»Nihče drugi!« ga je presekala Čižek. »Sam bom ostal!«

V bataljonu je bilo nekaj trenutkov vse tiho. Vsi so čutili, da se Čižek žrtvuje zanje in te žrtve jih je bilo strah.

»Se jaz bom ostal,« se jih je oglasilo nekaj iz njegovega voda.

»Samo jaz bom ostal!« je skoro zakričal Čižek in škrtnil z zdravilni zobmi. »Vi tovariši pa,« je nadaljeval z mehkejšim glasom, »vi pa se prebijejo na ono stran in ločite Nemce, dokler ne bo zadnji izgnan iz naše zemlje. Če se ne bom prebil za vami in če bo kdo kdaj hodil po mojem kraju, naj pove Nataši, da sem jo imel rad...«

Solze so mu silile v oči in bal se je, da se ne bi vprilo tovarišev razjokal. Zato se je naglo obrnil.

»Če imo še kdo kaj bomb, naj jih pusti,« jim je še rekel. Vsi borci so si odjenjali bombe in jih vlačili na kup. Komandant je s toka vzel pištolo in na-

boje in oboje položil na kup. »Naj vidiš, da je bil oficir,« je pomislil, ko je zadnji v koloni zapustil planjavo.

Čižek je nosil municijo za veliko skalo in se oziral za tovariši. »Tamle hitite,« je pomislil. »Le hitite, tovariši, ki tudi Čižka niste prezirali. On vas bo ščitil, dokler bo živ!«

Ze je videl predhodnico, kako je previdno tipala po gozdu. Pustil jih je, da so se mu približali na 50 metrov, nato pa je sprožil. Meril je zbrano in nihče od njih se ni vrnil v gozd. Nato so prišli ostali. Dokler so bili v gozdu, jih je pustil v miru. Ko pa so se zagladi proti njemu, je sprožil. Zaman so si Nemci prizadevali, da bi ga pregnali. On je bil prižet na skalo in je tolkel po njih, čim je bil prepričan, da ne bo sprožil zastoj. Nato so Nemci fronto raztegnili in se začeli plaziti proti njemu. Zdalj jih Čižek ni mogel več zadrževati. Počasi, previdno so se mu bližali. Ko je potrošil vse naboje, jih je pričakal z bombami, nato pa samo še s pištolo. Še en napad in Čižka je objela tema...

Nemci, vsi besni, da jih je zadrževal en sam partizan, so se hoteli znesti nad njegovim truplom. Toda v komandantu je še bilo toliko časti, da tega ni dovolil.

»Padel je kot junak,« je rekel. »Naj ga pokopljejo njegovi kot junak!«

Ko se je bataljon čez dva dni vrnil, so našli Čižka prav tam, kot je bil ob slovesu. Našli so tudi prazno pištolo, ki mu je padla iz rok. Ležal je na hrbtu in borcem se je zdela, kot da se smehlja, kot da se je, že zadnji trenutke pogovarjal s svojo Natašo.

V zadnjih dneh po revirjih

TRBOVLJE

Občni zbor ZB Trbovlje. — Na zadnji seji MO ZB mesta Trbovlje so govorili o pripravah za občni zbor. Razpravljali so o podelitvi štipendij partizanskim sirotam, prav tako so podrobneje govorili o ureditvi članarine in pregledu članstva po pododborih. Na tem sestanku so odborniki nadalje obravnavali vzgojo partizanskih otrok ter povečanje skrbstva za stare borce.

Plenum LP okraja Trbovlje. — Minuli četrtek je v Domu Partije v Trbovljah zasedal razširjeni plenum Ljudske prosvete, ki so se ga udeležili tudi zastopnik svetov za prosveto pri LO. Tajnik LP okraja Trbovlje Lado Levce je imel širši referat pod naslovom »Pot v novo sezono«. Diskusija je bila obširna ter je prinesla potrebne zaključke za nadaljnje delo. Na to se bomo še povrnili.

Delo mladine. — Prejšnjo sredo je bil nadalje sestank razširjenega plenuma OK LMS okraja Trbovlje. Plenuma se je udeležil tudi tov. Tine Remškar, predsednik CK LMS. Referat na plenumu je bil predsednik OK LMS Trbovlje, tov. Lado Levce, organizacijska vprašanja pa je obravnaval sekretar tov. Tone Kukavica.

Novo smučarsko društvo v Trbovljah. — Predzadnji petek se je zbralo v restavraciji »Turist« na Vodah preko 80 ljubiteljev zimskega športa. Bil je ustanovni občni zbor »Smučarskega društva Trbovlje«. Tov. Tone Jerin, dolgoletni smučarski strokovnjak je imel poročilo o pomenu združitve vseh smučarskih sekcij v Trbovljah v eno društvo. Razen smučarske sekcije »Dobrna« so se vse sekcije vključile v novo smučarsko

društvo. — Po izvolitvi novega odbora so navzoči sprejeli več sklepov, med njimi tudi ta, da se organizira izvedba štajerskega smučarskega prvenstva, ki bo verjetno na Kumu, nadalje prireditve tradicionalnega po-

Trgovski dom — gradbeni problem Trbovelj

Glede izgradnje Trgovskega doma v Trbovljah je bilo med prebivalstvom že mnogo govorenja in kritike. Graja je bila vselakor upravičena in je namen teh vrstic, da javnost seznanimo z resničnim stanjem tega vprašanja in pojasnimo, zakaj je ta stavba po sedmih letih še vedno samo v začetku in kakšni so izgledi za dovršitev te zgradbe.

Z zidanjem tega poslopja smo začeli leta 1947 pod dokaj nesrečnimi okoliščinami. Stavba je bila določena prvotno za Dečji dom. Ob skončanju temeljev te zgradbe se je pa namen iste spremenil, ker lokacija te stavbe za Dečji dom ni bila posebno primerna. Poslopje je naj bi torej postalo Trgovski dom. Spreminjanje načrtov je trajalo nekaj let, in sicer toliko časa, da so končno izostale tudi vse proračunske možnosti za takšne gradnje. Uspeh vsega tega je bila nedovršena stavba in takšna stoji — še danes.

Preurejevanje tega poslopja v Trgovski dom in rušenje že začetega zidovja se je pričelo že lansko leto, vendar so dela po kratkem času spet — zapala. Ponovno so začeli z deli na tej stavbi v letošnjem septembru. Novi načrti za Trgovski dom so zgotovljeni. Na stavbi so porušeni vsi tisti deli, ki ne sodijo v novi načrt. Dozidani

hoda v kraje, kjer so padli naši borci, pritegnitev čim večjega števila mladine v društvo ter ureditev drsališča v Trbovljah. Članstvo je obljubilo pomoč pri dograditvi smučarske skakalnice na Kumu. — Novemu društvu želimo mnogo uspehov!

temelji zgradbe se bodo uporabili — pri tem pa so se spet pojavile težave zaradi katerih stavba ne more in ne more iz tal. Pri čiščenju starih temeljev so namreč ugotovili, da so dosedanji fundamenti prešibki in da teren do globine 3 do 4 metrov ni zadostno nosilen. Stare nosilce stebrov bo treba izkopati in sezidati nove, globlje. Pod temeljno zidovje bodo morali vbetonirati nosilce. Vsa ta dela pa bodo razumljivo podajšala čas izgradnje Trgovskega doma in povečala stroške.

Odbor za gradnjo Trgovskega doma ter njegov graditelj — Gradbeno podjetje »Zasavje« v Trbovljah — bosta morala napeti vse sile, če bosta hotela letos izvršiti dano jima nalogo, t. j. ureditev temeljev te stavbe in skončanje kletne plošče. Za vsa ta dela so denarna sredstva zagotovljena. S tem je olajšano hitreje napredovanje začetih del za prihodnje leto, ko bodo pričeli z zidanjem samega poslopja.

Vsi moramo misliti na važnost izgradnje Trgovskega doma, že glede na ureditev »Trga revolucije«. Nujno potrebno pa je seveda, da končno spravimo s sveta nesrečno zidovje pri Narodni banki, ki Trbovljam ni v okras in tudi ne v čast. D. V.

PIONIRSKI KOTIČEK

Bili smo na Brionih

Ze zadnjih smo napisali nekoliko misli o počitniški koloniji v Banjolah pri Pulju, danes pa nekaj slikic o letu na Brione.

Kako hitro minevajo dnevi! Saj smo šele prišli, pa smo že videli in doživeli mnogo lepega; sedaj pa sedimo v autobusu in vse glavoce strme v nestrpnem pričakovanju v izginjajočo pokrajino: kako bo šele danes!

V Fažani nas že čaka beli motorji čoln »Zdenka«. Deset minut — in že stojimo na otoku. Spodoben vodič:

— Si želite ogledati Brtone? Trinajst jih je. Od teh je dvanajst nenaseljenih, za glavnega pa — kar z menoj!

In vrste se prirodne in umetne lepote: ves otok je sam park. Tam tihla stezica, ob kateri stoji živo čolna nam neznana cvetlica, tu glej! — gazelico, ki zvedavo ogleduje živahnemu mladino, in tik poleg nas lazanica z mladici, ki se brezskrbno pasejo ob stezi, kakor da nas ni!

Mrko stoji razvaline starega rimskega naselja z neverjetno urejenimi napravami za čim udobnejše življenje. Sužnji so tu krvaveli, gospoda pa si je znala privoščiti.

Klopica ob robu gozdiča pinj in cipres vabi, po asfaltirani stezi pripelje kočija, zdravi avto — mi pa stojimo ob morskem bregu in prislunemo vodičevim pojasnjenjem: — Tam je vila »Jadranka«, tam živijo tovariši predsedniki! Ob grobnici bivšega nemškega lastnika nas vodič opozarja:

— Stari Slovani so bili tako ukoreninjeni na Brionih, da je ta Nemec hotel z vsemi sredstvi napraviti konec temu in postaviti na Brionih južno trdnjavo nemštva. No, Italijani so Slovanom napravili uslugo: uprizarili so finančni polom in Nemec se je ustrelil! ... Stari zidovi pa dostojanstveno pričajo o slovanskih stoletjih na Brionih.

V centru Brionov smo. V pristaniku se pozibava Titova jaha »Podgorška«, mi pa v salonu obkrožamo dr. Villana, ki nam nagašljivo-zalostno pripoveduje: — Tovariši predsedniki je danes nujno zadržan in vas zato ne more osebno pozdraviti. V slab nadomestek je poslal mene. Da mu

oprostite — je dejal. Da pa se ne boste držali preveč kisle prtem, vam pošilja tople pozdrave in nekaj sladkega.

Posedemo in otraci pridno zalagajo, dr. Villan pa ima za vsakega zanimivo vprašanje, za vsakega prisrčno besedo.

— Prihodnje leto morate biti v šoli vsi odličnjaki! Saj ste potomec najboljših sinov in hčera naše domovine!

Sonce se že nagiba čez polodne — še eno sliko, dve za trojen spomin, prisrčen stisk rok, pozdrav in obljuba, da bomo izpolnili njegove želje, pozdrav tovarišu Titu — in spet smo na »Zdenki«.

Brioni leže za nami in se kopajo v popoldanskem soncu. Tam dela sedaj tovariš Tito, tam delajo vsi. Tudi mi obljubljam, da bomo pridni v šoli ali kjer koli, ter se pridružiti armadi ustvarjalcev naših narodov.

Rešitev nagradne račun-ske naloge za pionirje

Ze zadnjih ste brali, da dobimo v zmožku same enojke, če pomnožimo število 12.345.679 z devetico. Ako pa pomnožimo navedeno število s prvim mnogokratnikom številke 9, t. j. z 18, tedaj dobimo v zmožku same dvojke — če pa množimo 12.345.679 s 27 (ki je nadaljnji mnogokratnik številke 9), bomo imeli v zmožku same trojke. Ako hočemo dobiti v zmožku same četvorke, tedaj multipli-

ciramo omenjeno število spet z nadaljnjim mnogokratnikom številke 9, torej s 36 itd.

Prav veseli smo, da smo tudi na našo zadnjo nagradno vprašanje dobili toliko pravih odgovorov. Iz njih povzemamo, da je zanimanje zasavskih pionirjev za računstvo večje, kot smo pričakovali, kar ugotavljamo z zadoščenjem. Prav je tako, kajti pionirja, ki je priden v računstvu, ne bo mogel v življenju nihče »nasankati«, kakor rečemo v Trbovljah, če hoče kdo koga goljufati.

Zreb je tokrat prisodil nagrado pionirki Seki Sitarjevi, učenci 4. razreda v Zg. Trbovljah, ki naj se oglasi v našem uredništvu, da ji izročimo obljubljen knjižno darilo.

Nagradne stopnice za pionirje

1. A
2. K K
3. M M M
4. M O O O
5. O O O S
6. S S S T T T

1. kemijski znak za kisik; 2. del voza; 3. riba; 4. prehod čez vodo; 5. mesto v Sibiriji; 6. dia-kast. — Vsaka sledeča beseda je sestavljena iz črk prejšnje besede in še ene črke.

Pravilne rešitve nam prinesite ali pošljite po pošti; v naše uredništvo. Izrečani rešitelji te besedne igranke bo dobil od nas spet lepo knjižo v spomin. Za rešitev je čas do nedelje, 10. oktobra popoldne, do katere ure naj bo odgovor v naši pisarni.

12. september nam bo ostal v trajnem spominu

Lévin, 20. septembra

Kulturno društvo »Udruženje Jugoslovanov v Severni Franciji« ter sploh vsi jugoslovanski izseljenci v Severni Franciji smo bili izredno počaščeni in razveseljeni z obiskom delavsko kulturnoprosvetnega pevskega društva »Svoboda II.« iz Toplic ob Savi.

V trajnem spominu nam bo ostal 12. september, ki smo ga preživel tukaj z našimi rojaki iz naše nepozabne rojstne domovine, ki so nam prinesli svojo ter našo slovensko pesem. Pevskega nastopa, ki se je razvil v pravo narodno manifestacijo, se je udeležilo čez 600 naših izseljencev iz Severne Francije. Navzoči so bili tudi zastopniki jugoslovanskega poslanstva v Parizu. Dvorana je bila premajhna, tako da so se mnogi morali vrniti.

Po koncertu se je razvil prijeten družabni večer pri rojaku Milinarju v Fougères sur Lens, Pas de Calais. Skupaj smo ostali do dveh jutraj v prijateljskih menih. Nikdar ne bomo pozabili naših bratov in sester iz naše stare nepozabne domovine, da so se spomnili nas, ki smo morali pred 30 leti in več zapustiti svoj

Predvojaška vzgoja je sodelovala tudi pri sprejemu patrolje Zasavsko-kraškiškega odreda v Izlahak dne 16. t. m. Dne 18. septembra so pa vsi odšli na Ostrožno, da se udeležijo proslave

dragi rojstni kraj ter oditi v neznanu tujino za kruhom. Daleč preko mej svoje domovine so nam prinesli lepo domačo pesem in zato žrtvovali svoj letni dopust. Tisočkrat vam hvala!

Kakor je bilo svidenje veselo, tako je bilo bridko slovo, ko so se naši ljubi domači pevci po petih dneh poslavljalj od nas na postaji v Lensu. Malokatero oko je ostalo suho, ko smo si zadnjič pomahali v pozdrav.

Hvala vam, dragi rojaki Zagorjani in na svidenje!
Sallaumines, 21. sept.
Jurij Artič,

Dragi bratje in sestre!

Iz srca se vam zahvaljujemo vsi Slovenci za nezbrisen vtiš, ki nam ga je zapustil vaš pevski nastop. Marsikatero oko je bilo rošno, posebno ob slovesu, ko smo si na postaji še slednjič segli v roke s predragimi pevci — sinovi in hčerami naših starih prekaljenih zagorskih borcev.

To srečanje na vašem pevskem nastopu je bilo po useh dolgih letih našega bivanja v tujini nekaj edinstvenega, saj se nas ni še nikoli zbralo toliko skupaj. Nam vsem je sijala z obrazov tolikšna radost, kot da smo si bili prav vsi v takšni množici bratje in sestre.

Spomin na ta večer smo si vtisnili globoko v srce. Ostal nam bo nepozaben. Ziveli, bratje in sestre! Zivela naša lepa domovina!

V imenu skupine starih zagorskih rudarjev Andrej Jere

Iz Litije in okolice

Litiji je nujno potrebna bencinska postaja

Zadnjič smo poročali v »Zasavskem vestniku« o Litiji v tujsko-prometnem pogledu. Namizal: smo nekaj perečih problemov, ki bi jih morali nujno izvesti, da bi ustvarili Litiji nov vir dohodkov iz turizma.

Dopisnik članka je prejel iz vrst naših gospodarstvenikov več odobravanj, da se je načela taka razprava.

Vse probleme pa tak članek ni mogoče izčrpati in je prav, da dodamo k nedavnim objavim še predlog iz vrst avtomobilistov in motoristov zaradi pomanjkljivosti v Litiji, kjer ni mogoče dobiti ne bencina ne nafte. Spričo okoliščine, da se je v zadnjem času povečalo število motornih vozil, bi bilo nujno potrebno da bi dobila tudi Litija bencinsko postajo, kakor jo je imela že pred vojno. Bencinski tank so že imeli v Litiji takoj po osvoboditvi, treba bi ga bilo le montirati; za kar se je zanimala takratna »Potrosniška zadruga«. Tik pred vzidavo pa je velikanski kotel — izginil ... in tako je Litija prišla ob tank in ob bencinsko postajo. Zdaj razpravljajo v Litiji o nujni rešitvi te pomanjkljivosti — ureditvi trgovine z bencinom in nafto. Litija pa

nujno potrebuje tudi motooservisno popravilnico. Vse kaže, da smo v Litiji zaostali v razmahu v primeri z drugimi kraji in nas dnevi dogodki silijo, da bi čim prej zamujeno nadomestili.

Na seji Kmetijske zadruge v Litiji so govorili o vprašanju bencinske postaje. Spričo motorizacije KZ v litijskem bazenu bo akcija podprla tudi Okrajna združna zveza.

Živahna nedelja

Smo že v jesenski delovni sezoni, kar je razvidno zlasti iz številnih zborovanj in konferenc. V nedeljo, 26. septembra, je bilo spet več sej širšega značaja. Tako so se zbrali živinorejci iz vsega litijskega bazena ter razpravljali o delu medzadružnega odbora pri veterinarski ambulanti na Grbinu. Na zbor so prišli zastopniki vseh okoliških kmetijskih združenj, kričijo pa so obsodili odsotnosti predstavnikov litijskega LOMO, ki je bil vabljen, pa ga ni bilo. Zbor so imeli tudi člani invalidske organizacije sektorja Litije. Mlad litijski košarkarji so igrali dopolne tekmo v Storah pri Ceju, a jih je pral dež.

V Litiji so v teku dopoldneva priveslaj člani ljubljanskega kajakaškega društva. Letalsko

društvo »Milan Borišek« iz Litije pa se pripravlja s svojimi mladimi modelarji na jesenske tekme. Naše poročilo naj dopolnimo še, da je imel sestanek tudi litijski »Partizan«, kjer so telovadci sklenili, da bodo začeli s telovadbo vseh oddelkov.

Litija je iz poletnega oddiha spet prišla v redno delo.

Jesensko tabornje obveznikov predvoaške vzgoe

V času od 12. do 19. septembra t. l. so imeli obvezniki predvojaške vzgoje iz 8 občin trbovlskega okraja jesensko tabornje v prijaznem letovišnem kraju na Izlahak nad Zagorjem. Taborilo je 180 obveznikov iz pretežno kmečkih krajev, ki se niso udeleževali rednih vaj v centrih predvojaške vzgoje.

Ze samo vzorno urejeno taborišče nad izlahskimi toplicami vzbuja videz vojaške discipline in vzornega reda. Obvezniki so oblečeni v uniforme in če si jih opazoval pri vajah, si dobil vtis, da imajo pred seboj neke vrste vojaško formacijo. — Za pouk je bilo dodeljeno 7 inštruktorjev iz Trbovelj, Poljsnika in Zagorja. Uspehi teh enotedenskih vaj so dobri; zlasti se je izkazal letnik 1935, ki je dobil najboljšo oceno v streljanju in iz vojaške taktike. Dobri so bili nadalje

obvezniki letnika 1936. Letnik 1937, ki je letos prvič na vajah, je prav tako pokazal, da bo v naslednjih letih dosegel starejših letnike.

Poleg tehniških vaj in teoretičnega pouka v vojaški stroki so imeli mladinci še razna predavanja o našem gospodarstvu. Posebno skrb so organizatorji posvetili politični in ideološki gradnji obveznikov.

Ves čas taborjenja ni bilo nobene nezgode nobenih obolenj. Tudi na material so pazili. V pogledu prehrane in higijene obveznikov ni kaj pripomniti. Vse je bilo dobro organizirano, zato je tudi marsikateremu mladincu čas prehitro potekel. V prostih urah so se fantje kopali v topliških bazenih, štirje med njimi so pa tekmovali v raznih športnih vajah itd. — skratka izživljali so se koristno sleherni dan.

Mira Pucova:

TIHA VODA

Roman

Nekaj zlega, nekaj strašnega se ji je bilo vsešlo v dušo. Oh, kaj ne strpivo več, je pomislila. Se malo tega sovraštva, pa bom umrla! Toda sovraštvo je še narasčalo v njej in njenemu novemu čustvovanju se je zdelo potrebno samo eno: kaznovati ga...

Tako silna je bila ta želja, tako brezmejna, da se je vse ostalo razblinilo ob njej. Ni bilo več sveta, ni bilo več Agate, v tem niču pa je šepetal prodiren in okrutni glas: kaznovati ga... Smrt je hodila po sobi, v pepelnatosivi svetlobi porajajočega se jutra. In prešle so večnosti, da se je Agata nekoliko osvestila. Glej, sveča gori... in trepeče z otožnim plamenom kakor mrličul Sveča v neki moški roki. Roka, rame, tolsto grlo, neznan obraz z dvignjeno zgornjo ustnico, ki je otrpla — otrpla kakor v krču. Obraz podgane, ob katero se je prejšnji dan spotaknila, njen strašni, spačeni nasmeh. Mrtva podgana, zastrupljena s strihninom. Strihnin! Zastrupiti ga? Da, da, da...

Novotny je trdo postavil svečo na posteljno omarico. Sele sedaj se je domislil, da je že dan. Upihnil je svečo.

Kako jo je zadell Torej se ni motil — ljubila je Julijusa. Pri-svojil ji je bolečino. Ko se je strastno naslajal spričo misli, da trpi njegova žena, pa se je nenadoma zavedel, da tudi on trpi. Trpel je kakor še nikoli v življenju. Ni bilo pravično, da je trpel, ko je bil vendar brez slesherne krivdel in prišlo mu je, da bi se razjokal. Toda to ne bi bilo moško. Ah, za vraga — čemu si moral vedno vztrajati pri svojem dostojanstvu?

Gledala je v njegovo sklonjeno glavo. Na sencih mu je utripala žila. Ko je pomislila, da bo ta žila prenehala utripati in da je za to potrebna zelo majhna količina strupa, so se ji vse okolnosti, ki so bile s tem v zvezi, zadele silno lahke in preproste. Mrtev bo, je pomislila. Mrtev bo, kajti jaz mu ne dovolim, da bi me pokoril in strl. Zato imam razum, da se rešim. Sapa ji je zaplala, znoj ji je obilil po vsem telesu. Nenadoma se ji je zadel ves smisel življenja v tem, da se reši. Rešim se, rešim se, si je go-reče ponavljala, kakor da molil. Mrtev bo, jaz pa bom živeła. Zaradi Julijusa moram zaživetj... Julijust! Kriknila je. Boječna se ji je spet povrnila v srce tako

grozno, da je čutila, kakor da ji je zdaj zdaj umreti. Zlorabil je Julijusovo mladost in neizkušnost, opil ga je in odvedel k tisti strašni ženski...

Ob njenem kriku se je Novotny zdrnil.

»Kaj pa ti je?« jo je vprašal. Kljub vsemu svojemu trpljenju je začutil, da se ga loteva spavec. Lahko bi spal vsaj še dve uri, preden pojde v službo. Ko se je obrnil k njej, pa se je skora; ustrašil. Gledala ga je kakor blazna. Grenko se ji je posmejalo.

»Torej ga ljubiš?« Ni mu odgovorila.

Prišel si je sezuvati čevlje. Prekleta hinavkal Toda čeprav jo je na hipe kar neznošno sovražil, se je vendar prav v tem trenutku spet prijeto spomnil na njeno telo, ki je bilo belo in hladno kakor telo morske deklice. Toda bil je preveč zaspan, da bi se ji približal. Zehal je, ko je odlagal obleko in perilo na stol. Ko je zlezal v posteljo, ji je obrnil hrbet. Hotel ji je pokazati, da jo zaničuje in da je užaljen.

DESETO POGAVLJE

1

Govorica, da je bil Julijus silnoči na slavnostnem večeru, ki ga je v proslavo svojega godu priredil ravnatelj Fernhahn, je mnogo hitreje prispela v Zabukovje in v Zgajnarjevo hišo kakor pa on sam.

Ljudje so se temu zelo čudili, kajti doslej se še ni primerilo,

da bi se kateri od vaščanov mogel udeležiti prireditve v rudniški restavraciji. Dopolde so se v Zgajnarjev trgovini zapored oglašali radovedni obiskovalci, ki so hoteli videti mladega srečnega in ga vprašati, če je res, da mu je Fernhahn obljubil dobro službo pri »gverku«.

Ko pa se je razneslo, da je ravnatelj Novotny pripeljal Zgajnarjevega fanta v družbo, je vsesplošno začudenje skoro utonilo v slastnem zgražanju. To je bilo Novotnyjevinko delo! Ni ji več zadoščalo, da se je v Julijusovih hajali na pokopališču, hotela ga je imeti tudi tedaj pri sebi, kadar je plesala! In tih Agatina pojava je dobila skoro babilonski sijaj...

Toda Julijusa ni bilo, da bi si ga ljudje lahko ogledali kakor metulja, ki je nenadoma zlezal iz sive bube.

Ko so se radovedneži razgubili, je edino še Francka obse-dela na stolu poleg prodajalne mize. Čezdalj bolj mrakna je postajala. Nekaj zmrznjenega je bilo v njenem obrazu, ki je od razburjenja dobival pege okoli nosa in ki so se mu pod mehko dekliško poltjo ostro začrtavale stianjene čeljusti.

Boter je ni gledal. Capljal je sem in tja po trgovini, vlekoč glavlo med ramena. Mežikal je, kakor da se bo vsak hip razjokal.

»Kako, da ga še vedno ni?« ga je od časa do časa vprašala z

obtožujočim glasom, kakor da je on, boter, vsega kriv.

Odkar je bil Julijus sinoči v rudniški restavraciji, se je zdelo, kakor da je izginil s površja zemlje.

Tudi Filomena je bila vsa nemirna, potem pa se je počasi od-vladala. Sedela je v kuhinji, gledala predse in razmišljala.

Iznenada se ji je zdel Julijus neskončno dragocen, kajti po kdo ve kakšni sreči je bil zašel v višjo družbo. Glej, samo še korak, pa bo tudi njej odprta pot med rudniško gospodo! Bistroumno je spregledala, kakšne so njene možnosti... Tu v Zabukovju je bilo pač težko, da bi si našla ženina — njena edina rešitev je bilo nekaj neporočenih uradnikov na rudniku. Ta nemško govoreča družba pa se ni menila za Zgajnarjevo Filomeno, ki je morala opravljati vsa gospodinjstva dela in je v soperi kuhinjskih loncev počasi venela.

Bliskovito je računala in se odločila. Morda je... morda pa je Julijus ostal kar pri Fernhahn, kajti kdo ve, zakaj so bili vsi ljudje nori na Julijusa in najbrž se je tudi Fernhahn tako godilo. Morala je hitro nekaj storiti, da obrne srečo tudi sebi v prid.

Pustila je torej lonce na šte-dilniku Spričo tako velikih reči je bilo vseeno, kakšno bo kosilo. Ko je bila v svoji sobi, se je slekla, zmetala obleko po stolu in po tleh, kamor je pač padla, in je z neverjetno naglico zlezla

v svojo nedeljsko obleko iz bombazina. Zavezala si je slam-nik pod brado; v okviru širokih slamatih krajevcev je njen sve-ži obraz kar gorel od razburjenja in je bil skoro lep.

Tako opravljena je stopila v trgovino.

»Julijusa grem iskat,« je dejala z nekam čudnim glasom.

»Prav,« je zašepetal boter. Pokril si je oči. »Morda pa se mu je ponochi kaj pripetilo? Ko se je vračal domov, je morda kje na-letel na kakega pijanega knapa in leži zdaj ves krvav za kakim grmom... Pojdi, kar hitro pojdi!«

Francka je kriknila. Ustnice so se ji povesile. Iztegnila je roke proti Filomeni, kakor da jo hoče prijeti za ramena.

»S teboj grem, Filomena! Prav precej greva. Niti trenutka ne smeva več odlašati.«

Filomena pa je bodočo sva-kinjo premerila od nog do glave. Kljub svoji čedni obleki je bila videti Francka pravo kmečko dekile zaradi svojih trdo počes-nih las in širokih ličnic. Čeprav se je šolała pri nunah v Ljubljanji, je vendar bila nerodnega vedenja spričo gospode, kajti ne-umno je zardevala in se hahljala, če jo je kdo ogovoril. Ni bila do-voľi gosposka in Filomena, ki je bila o sebi prepričana, da ima gosposko vedenje v malem prstu, je čutila, da bi se je morala sramovati. Saj je vendar hotela pri najvišjih ljudeh spraševati po Julijusu... (Dalje prihodnjic)

FIZKULTURA IN ŠPORT

30 let nogometa pri Steklarni Hrastnik

(Nadaljevanje)

Naša osvobodilna vojska, ki je v svojih vrstah gojila vse športne veje, je po osvoboditvi začela z igranjem, ni pa imela ne razpisov ne drugih sredstev. Izvedelo se je, da so se očuvali drese SK »Hrastnik« in tov. Franc Ocep je moral 1945. leta izročiti vse drese zastopniku JLA, ki jih je dolgo varoval, a društvo ni dobilo zanje še do danes nobene odškodnine, akoravno se vedno bori s težavami za nakup vsega potrebnega. Da je temu tako, so krive največ napačne informacije JLA, da je bilo to društvo nemško in da je drese kupil okupator — bilo je pa nasprotno res, da so drese ob največjih težavah delavskega športnega društva kupili člani sami. A ni bilo pomoči.

Sportniki-nogometaši, člani SK »Hrastnik«, so se počasi vračali po osvoboditvi domov. Nekateri iz koncentracijskih taborišč, spet drugi iz zaporov ali pa iz NOV. Niso dolgo pomišljali. Že takoj 1945. leta so ponovno ustanovili nogometno sekcijo, akoravno ni bilo več marsikaterega aktivnega člana ali pa funkcionarja. Na njihova mesta so stopili mladi, agilni športniki, ki so začeli s svojim delom nadaljevati tradicije tistih, ki so kot zavedni Slovenci in člani SK »Hrastnik« za vedno ostali v strašnih nemških taboriščih ali pa padli kot talci in v oboroženi borbi proti okupatorju in domačim izdajalcem. Svoje društvo niso mogli ustanoviti, zato so se zadovoljili do nadaljnjega le z nogometno sekcijo v sestavi TVD »Hrastnik«, saj so bili brez vsega — brez inventarja in brez finančnih sredstev. V sestavi telovadnega društva so pa tudi več ali manj le životarili. Niso naleteli na pravo razumevanje in tako v letih 1945—1948 ni bilo nobenih pomembnih športnih uspehov, čeprav so igrali nogometne tekme. Leta 1948, ko je bilo še vedno tu in tam postavljeno vprašanje delovanja Spodnjega Hrastnika v času okupacije na dnevni red, nogometna sekcija tega kraja nikakor ni mogla priti do razmaha, saj so ravno na Spodnji Hrastnik gledali kot

na kraj, ki je hrastniški dolini prizadejal mnogo gorja, kar pa je bilo zgrešeno, zlasti če pomislimo, da je bilo to društvo prepajeno z mladimi, novimi močmi, ki s posameznimi, bivšimi člani društva — okupatorjevimi hlapci — niso imeli nobene zveze. Vendar jim je volja do dela dala moč, da so marsikatero težavo srečno prebrodili. (Konec sledi)

Šport v Zagorju

V soboto sta bili v Zagorju dve košarkarski tekmi. V prvi je »Proletarec« premagal drugo moštvo ZKK »Ljubljana« s 47:30. V propagandni tekmi med prvim in drugim moštvom ZKK iz Ljubljane je bilo prvo uspešnejše. Zmagalo je z 69:66.

Zvečer je bil v Domu TVD »Partizana« v Zagorju prijateljski boksarski dvoboj med »Zelezničarjem« iz Maribora in domačimi boksarji, ki so zmagali z 11:7.

V nedeljo dopoldne pa je bil na sporedu pokalni nogometni turnir v katerem so sodelovali »Bratstvo« iz Hrastnika »Svoboda« iz Kisovca, »Svoboda« iz Trbovelj in zagorski »Proletarec«.

Rezultati: Svoboda (T)—Bratstvo 7:1. Proletarec—Svoboda (K) 5:0. Bratstvo—Svoboda (K) 3:0 p. f., Proletarec—Svoboda (T) 5:1. Pokal si je osvojilo moštvo »Proletarec« v trajno last.

Popoldne je bila v Zagorju prvenstvena rokometna tekma žena, v kateri so igralce iz Ptujke premagale domačinke s 3:1. Nato so v prvenstveni košarkarski tekmi igralce »Proletarca« premagali »Kovinarja« iz Štor z 58:32.

Zanimanje za športne prireditve ni bilo posebno zadovoljivo.

Prvenstvo Celjske nogometne podzveze

V Trbovljah sta odigrali moštvi »Dobrne« iz Trbovelj in iz Konjice nogometno tekmo celjske podzveze. Bila je to tekma izgubljenih priložnosti, ki ji je botroval še slab sodnik. Zmagala je Dobrna z 1:0.

Prvi dve točki za »Rudarja«

Zaostalo prvenstveno nogometno tekmo vzhodne lige sta odigrala »Rudar« in »Proletarec« iz Zagorja minulo sredo v Trbovljah. Igrališče je bilo za igro skrajno neupodno. Razmočen in blatnen teren je onemogočil kakršno koli kombinacijo. Medtem ko je bila tekma obeh moštev v prvem polčasu enakovredna, je v drugem delu igre prišla do izraza kondicija in vzdržljivost domačega moštva. »Rudar« je po Opreniku dosegel dva gola in s tem dve dragoceni točki. Sodnik Presinger iz Celja je sodil z več napakami. Prihodno nedeljo se bo »Rudar« srečal v Hrastniku z novim članom slovenske lige — »Bratstvom« — ki je prejšnjo nedeljo dosegel v Lendavi proti »Nafti« neodločen rezultat 1:1, kar je za hrastniško moštvo vsekakor uspeh.

Tekmovanje nogometne podzveze Celje

V nedeljo, 10. oktobra, bodo igrala nogometna moštva v III. kolju tekmovalja, in sicer: V prvi skupini bo nastopilo nogometno moštvo »Partizana« iz Rogatac proti »Dobrne« iz Trbovelj in Rogatcu, »Svoboda« iz Kisovca se bo pomerila s »Partizanom« iz Brežic na igrišču v Zagorju, moštvo »Partizana« iz Konjic pa bo tekmovalo z enajstoročno trboveljske »Svobode« v Konjicah.

V drugi skupini bosta igrala prihodno nedeljo »Rudar« iz Hrastnika in »Rdeča zvezda« iz Senovega v Hrastniku.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše ljube mame in stare mame

ANE ZALAZNIK

se zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na njeni zadnji poti ter ji prinesli cvetje in vence. Posebno se zahvaljujemo zdravniku dr. Ivanu Krampaču in strežnikemu osebu trboveljske bolnišnice za skrb in nego naše mame; prav tako Delavski godbi in pevcem »Zarje« za poslednje spremstvo, enaka zahvala vsem ostalim, ki so v naših najtežjih dnevih ljubeznivo sočustvovali z nami. Zaluzojci otroci in sorodniki

Izpred sodišča

Z nožem ga je sunil

Pred okrajnim sodiščem v Trbovljah se je moral zagovarjati Alojz M. rudar, stanujoč v Hrastniku št. 235, ker je 17. maja 1954 ob treh zjutraj pred stanovanjem J. F. v Hrastniku med preprirom z žepnim nožem zabodel v roko M. R. ter mu prizadejal na ta način lahke telesne poškodbe. — Na glavni obravnavi je obtoženec dejanje zanikal, vendar pa mu je bilo to v celoti dokazano, ter je bil obsojen na 20 dni zavora in na plačilo stroškov kazenskega postopanja. Oškodovancu M. R. pa mora obtoženec povrniti tudi stroške ki jih je ta imel pri zdravniku.

Z lopato jo je udarila

Marija S., zaposlena v Steklarni Hrastnik, stanujoča v Hrastniku št. 18 je 25. februarja 1954 v Steklarni Hrastnik udarila po glavi z železno lopato za odnašanje steklenine od stroja B. L. ter ji prizadejala s tem lahke telesne poškodbe.

Obtoženka je na obravnavi dejanje priznala, vendar se je zagovarjala, češ da jo je B. L. obrekovala. Po izvedenem dokaznem postopku pa se je sodišče prepričalo, da tožiteljica obtoženko ni obrekovala kar pa pri stvari ni bistveno, ker če bi tožiteljica res obrekovala obtoženko, bi le-ta morala iskati zaščito pri pristojnih državnih organih, nikakor pa ne postopati na tak brutalen način. — Obtožena N. S. je bila zaradi tega obsojena za kaznivno dejanje lahke telesne poškodbe na 7 dni zavora ter na plačilo stroškov kazenskega postopanja v znesku 1102 din. Poškodovanki je obtoženka dolžna plačati odškodnino v znesku 1500 din.

V tovarni je kradla

Hermína P., stanujoča v Trbovljah — Bevsško 36, je bila zaposlena v podjetju »Mehanika« v Trbovljah. Svoj delovni položaj pa je le-ta izkoristila tako da si je v času od januarja do avgusta lanskega leta prilastila razne vrste izdelkov, tako da je podjetje oškodovala za 8174 din. — Dejanje je obtoženka pred sodiščem na glavni obravnavi v celoti priznala ter je bila obsojena zaradi kaznivnega dejanja tatvine po čl. 249 KZ na 3 mesece zavora ter na plačilo stroškov kazenskega postopanja.

ZANIMIVOSTI

Moška in ženska ljubezen

Svojevrstno anketo so napravili pred nedavnim v Nemčiji. Razposlali so 5600 ženskam in moškim vprašanje, kako hitro so se v življenju resno zaljubili.

Odgovorji na to vprašanje so zanimivi. Samo 108 predstavnikov »močnega spola« je pisalo, da so se zaljubili na prvi pogled. Med njimi jih pravi 512, da so za resno zaljubljenost potrebovali tri do pet dni, pri 479 moških pa je bil potreben cel teden, preden ga je izvoljenka popojoma očarala in prisilila k priznanju ljubezni. V teh odgovorih pišejo nadalje 803 moški, da jim je bilo treba za resno zaljubljenost šest tednov, 3608 moških pa je potrebovalo za ta resen korak dva meseca do treh let.

Ženske so pa v tem pogledu drugačne. Te so gibkejše in glede ljubezenskih občutkov neprimerno hitreje kot moški. Tako je 579 pripadnic nežnega spola v odgovoru priznalo, da so že prvo uro »gorele« s polnim plamenom, 3801 žensk je potrebovalo, da so se »užgale«, tri dni, 1156 žensk pa piše, da so potrebovale za ugotovitev, da so »zubile srce«, teden dni. Samo 45 žensk je bilo takih, ki so razmišljale tri mesece do štiri leta.

Naš obveščevalec

KINO »SVOBODA« CENTER Trbovlje (Delavski dom)

bo predvajal v četrtki in petek slovenski film »VESNA«, od sobote do ponedeljka mehiški film »SOLEDADIN ŠAL«, v nedeljo dopoldne ob 10. uri za mladino domači film »SLAVICA«.

KINO »SVOBODA« Trbovlje II. pa bo imel na sporedu odlični francoski film »PLAČILO ZA STRAH«.

Predstave bodo od petka do ponedeljka dnevno samo dvakrat, in sicer zaradi izredne dolžine filma vsakokrat ob 5. uri in 19.30.

ZLATARSTVO TRBOVLJE odkupuje vsako količino starega srebra.

enega leta, da prepuste srce in roko svojemu izvoljencu.

Vsi iz ljubezni ...

Neki American, ki si je hotel kupiti avto, je v časniku našel na oglaš, v katerem je bil avto Cadillac mod. 1952, za 50 do'arjev naprodaj. Ko je brai ta inserat, ga je seveda imel za neumno šalo. Ko pa je oglaš izšel v listu že tretjič, si je hotel ta avto le ogledati.

Ko je prišel na kraj, naveden v inseratu, je videl, da je prišel v premožno hišo. Lastnica avtomobila neka elegantna gospa srednje starosti mu je ljubeznivo pokazala voz in povabila kupca, naj napravi z avtom poskusno vožnjo. Avto je bil brezhiben. Seveda ga je takoj kupil.

Cim pa je imel mož v rokah potrdilo o nakupu voza, ni mogel več krotiti svoje radovednosti.

»Oprostite gospa,« je dejal, »ali ne bi mi hoteli po'asniti, kako je mogoče, da ste ta krasen voz, ki je med brati vrednih 4000 do'arjev prodali za 50 do'arjev?«

»To vam lahko takoj povem,« mu je odgovorila gospa, »Mož umrlj je v svoji oporoki določil, naj dobi izkupiček za ta avto njegova tajnika, ki je bila z njim vedno tako ljubezniva.«

»KINO »SVOBODA« ZASAVJE TRBOVLJE

V sredo, 6., in četrtki, 7. oktobra 1954, angleški pustolovski film

VIS NEVARNOSTI

Pričetek predstav bo razviden z lepakom.

Uprava kina »Svoboda-Zasavje« obvešča cenj občinstvo, da se bo potrudila, da bo nudila obiskovalcem samo nove in kakovostne filme, ki bodo zadovoljili slehernega kino obiskovalca.

Da omogočimo obisk filmov tudi oddaljenemu občinstvu, smo razporedili pričetek predstav tako, da bo k pričetku in koncu vsake predstave omogočena redna avtobusna zveza, in to: ob delavnikih ob 17.00 in 19.15, ob nedeljah ob 15.17 in 19.15. Priporoča se Uprava kina

»Svoboda-Zasavje«.

(Nadaljevanje in konec)

V SPLITU IN TROGIRU

Split je veliko, lepo mesto, ki ima velike, vsem znane znamenitosti, žal pa smo imeli vsega skupaj le pet ur na razpolago. Odsli smo proti Trogiru. Ne smem pozabiti povedati, da si je tovaršica Nada v Trogiru hotela na vsak način ogledati kraj, kjer je baje za časa Mohameda padel tjakaj velik meteor. Končno smo jo le prepričali, da bi bila ta pot pre dolga (v resnici je vse to le pripovedka). V Trogiru, ki je znan po svojih zgodovinskih posebnostih, je prišlo med sopotniki do malega spora. Vsek je hotel iti na svojo roko. Na srečo se ni zgodilo kaj hujšega. — Brez nezgode smo prispeli v Šibenik.

V ŠIBENIKU IN NA SLAPOVIH KRKE

Šibenik je izrazito obmorsko mesto z živahnim prometom. V hotelu »Krka« smo uredili vprašanje prenočišča in se kmalu znašli na ulicah. Porazgubili smo se na vse strani ter si ogledali mesto bolj površno. Za približni ogled ni bilo časa. Po večerji je skotno večina izletnikov odšla v stari del mesta v neko dalmatinsko klet, kjer je bilo »Nerota« dovolj na pretek. Prišli so tjakaj tudi domačini-mornarji. Po domače smo posedli okoli kleti. Nekdo je prinesel violino in kitaro, Zaorila je dalmatinska pesem, nato pa smo jo uredili še Slovenci. Ta dogodek je bil med najlepšimi na našem enajst-dnevnem potovanju. Domačini so bili izredno prijazni in gostoljubni in bi nas kmalu ne bili pustili proč. Seveda bi bili radi ostali v prijetni družbi, a za naslednji dan je bil v načrtu ogled slapov Krke, nato pa odhod v Zadar.

Okrog 9. ure zjutraj smo se znašli izletniki na deveti dan našega potovanja v avtobusu, da si ogledamo slapove, toda ne vsi. Vsem, ki si niso ogledali prelepih slapov Krke, je lahko žal. Ti slapovi so res nekaj veličastnega in na svoj način izredno zanimivi.

ODHOD IZ ŠIBENIKA IN PRIHOD V ZADAR

Po dokaj izdatnem kosilu smo jo »urežali« proti pristanišču. Naš avtobus so medtem s spla-

PO LEPI NAŠI DOMOVINI

Zagreb — Banja Luka — Jajce — Sarajevo — Ilidža — Mostar — Dubrovnik — Metkovič — Ploče — Tučepi pri Makarski — Split — Trogir — Šibenik — Zadar — Titova Korenica — Plitvička jezera — Slunj — Karlovac — Ljubljana

vom že spravili na drugo stran Šibeniškega kanala. Ko smo šli proti luki, se razumljivo nismo pozabili ogledati še enkrat pri Dalmatincu v kleti, da se poslovimo. Ob eni uri popoldne je bil napovedan odhod broda s potniki na drugo stran kanala, toda v pristanišču se je nabralo mnogo ljudi, zlasti še mladine, ki se je hodila na drugo stran kopat. Brod je prispel, toda ker je bilo preveč ljudi, ni hotel odpeljati, kajti grozila je nevarnost, da se potopi. Ker pa smo izletniki morali na drugo stran kanala, kjer nas je že čakal avtobus in je sonce močno pripekalo, smo se seveda postavili po robu. Končno nam je le uspelo, da zmanjšamo stalež ljudi na brodu, nato pa smo odinili. Tisti, ki so bili že na drugi strani kanala so se že pridružili ker

so morali čakati in smo tako dolgo izostali. Med vožnjo smo se še ustavili v Biogradu. Tamkaj se je nekaj izletnikov kopal, drugi pa so si ogledali mesto. V Zadar smo prispeli okrog šestih zvečer. Prav zadovoljni smo bili z Zadrom. Prehrana in prenočišča so bila v redu. V hotelu »Zagreb« znajo postreči gostom in smo tudi iz Zadra odnesli lepe vtise.

ZADAR NI VEČ PORUŠENO MESTO

Mesto Zadar je bilo med vojno z bombardiranjem težko poškodovano, danes pa je lahko rečemo, da Zadar ni več porušeno mesto. Zadar je danes svobodno mesto. V njem ni več slišati italijanske besede kot pred vojno. Mesto je znano že

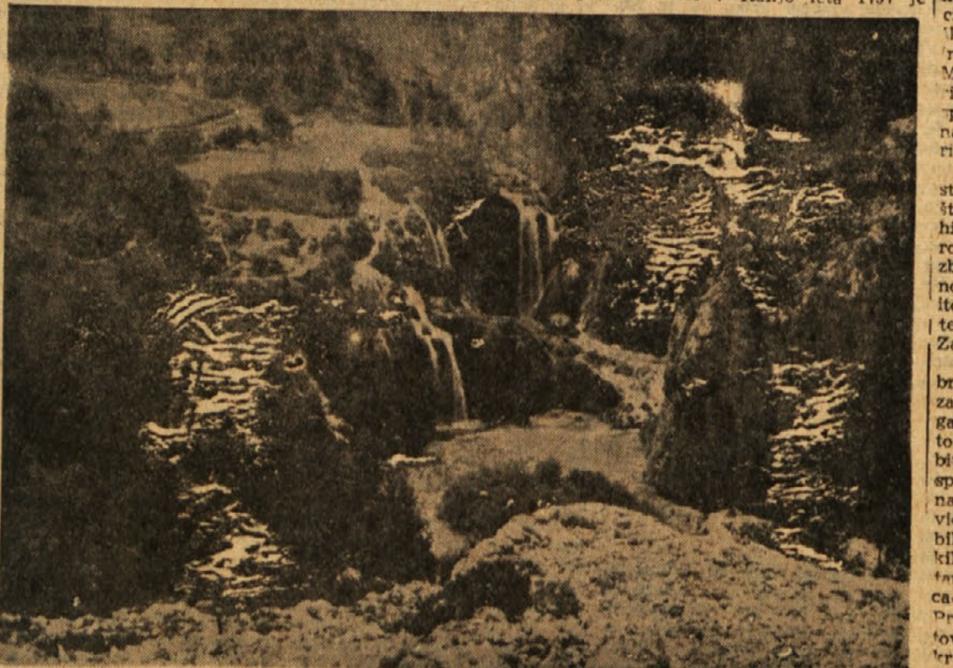
s početka 4. stoletja pred našim štetjem. Zadar in okolica imata kaj pisano zgodovino. V začetku četrtega stoletja je bil Zadar močno pomorsko mesto in središče ilirskih Liburnov. Za časa Rimljanov je dobil nuncialno ureditev kolonije. V 7. stoletju so se začeli v zadarski okolici naseljevati Hrvati, v neposredni bližini, v Ninu, pa je zametek prve hrvatske države. V naslednjih stoletjih je bil Zadar pozorišče bojev in spletke Benečanov (glej Pahorjevo knjigo »Serenissima«). Nekaj let diha Zadar v svobodi pod hrvatskim kraljem Krešimiru IV. Leta 1105 doživi Zadar prihod ogrsko-hrvatskega kralja Kolomana. Mesto je stalno menjavalo gospodarje, sedaj so bili to Benečani, sedaj spet Turki. Ob prihodu Napoleonovih čet v Italijo leta 1797 je

Zadar po sporazumu med Italijo in Avstrijo dobila slednja, z njim pa tudi vso jadransko obalo. Po zmagi Francozov nad Avstrijo leta 1806 je bil Zadar pod francosko vojaško upravo maršala Marmonta, leta 1813 pa se vrnejo v Zadar spet Avstrijci s pomočjo Angležev. Z Rapalskim dogovorom je Zadar prišel 26 let pod upravo Italije. Šele 1. novembra 1944. leta je nad Jadranom spet zaplapolala rdeče-belo-modra zastava.

Zgodovina Zadra je slikovita in bogata. Danes je to mesto občina s posebnimi pravicami ter šteje 19.000 prebivalcev. Med narodnosvobodilno vojno porušeno obmorsko mesto so sedaj z vztrajnim in načrtnim delom spet uredili. Danes obratuje v Zadru znana tovarna likerjev, prav tako tovarna precizne mehanike, tovarna ribičkih mrež, tovarna bombonov in čokolade ter velik mlin. Močno je razvito gradbeništvo, ribištvo in še druge veje gospodarstva. Velik napredek je napravil Zadar v razvoju turizma.

V Zadru so številne znanstvene in kulturne institucije, študijska knjižnica, mestni arhiv, muzej, galerija slik, narodno gledališče, prirodoslovna zbirka, inštitut Akademije znanosti in umetnosti iz Zagreba itd. Mnogo lepega je danes v tem mestu, glavno je, da je Zadar spet — jugoslovanski.

V Zadru smo se izletniki dobro počutili. Kar neradi smo ga zapustili. Predzadnji dan našega potovanja smo krenili z avtobusom iz Zadra preko Velebita. Cesta čez Velebit je lepo speljana in tudi široka. Cilj našega potovanja so bila Plitvička jezera, ker pa tamkaj ni bilo prenočišča smo morali v 30 kilometrov oddaljen Slunj. V tamkajšnjem hotelu »Slunj« smo se prav dobro počutili. Prvikrat po desetih dneh potovanja smo tedaj spet »pristanili«. Voda hotela je namreč slaba, ki nam je pozorno postregla.

Lep je pogled na Plitvička jezera